

Kunnskapsdepartementet

Oslo, 13. oktober 2017

Høringsuttalelse om forslag til endringer i barnehageloven, opplæringsloven, friskoleloven og forskrift om pedagogisk bemanning

Vi viser til Kunnskapsdepartementets høringsbrev med forslag til endringer i barnehageloven, opplæringsloven, friskoleloven og forskrift om pedagogisk bemanning på høring; om forslag til bemanningsnorm, skjerpet pedagognorm og med forslag om lovfesting av plikt for barnehageeier og skoleeier til å samarbeide om barnas overgang fra barnehage til skole og skolefritidsordning (SFO). Redd Barna takker for muligheten til å komme med innspill.

Redd Barna arbeider nasjonalt og internasjonalt for økt kunnskap om barns rettigheter og bedre samfunnsstrukturer for barn i henhold til FNs barnekonvensjon. Norgesprogrammet i Redd Barna arbeider for styrking av barns rettigheter i Norge, og overvåker brudd på barnerettighetene med spesielt fokus på sårbare grupper barn. Vi har lang erfaring med å styrke barns rettigheter i barnehagen og skolen, og vi jobber med å utvikle undervisningsmateriell til barnehager og skoler så *alle* barn får kunnskap om og forståelse for egne rettigheter. Redd Barna viser til arbeidet vi har gjort for medvirkning, inkludering, nettvett og trivsel i barnehager og skoler, og vi har også i en årrekke vært pådrivere for å sikre barnehagens og skolens avgjørende rolle i å avdekke og følge opp mistanke om vold og seksuelle overgrep.

Redd Barna har noen kommentarer til høringsforslaget. Kommentarene vil følge inndelingen av høringsutkastet.

Redd Barna ser at høringsnotatet ikke nevner FNs barnekonvensjon med ett ord. Vi vil oppfordre departementet til å skrive inn barnekonvensjonen i barnehageloven, og at man på sikt gjennomgår hele barnehageloven for å sikre at barns rettigheter med særs henblikk på barnets beste gjennomsyrer barnehageloven.

Flesteparten av barn over ett år går i barnehage frem til de begynner på skolen, og barn i Norge tilbringer et stort antall timer i uka i barnehagen, og ofte like lange dager som foreldrene tilbringer tid på jobb. Redd Barna mener at det er helt nødvendig at kvaliteten og bemanningen i barnehager må være så høy, og at barnegruppene må være så små, at barnehager kan imøtekomme de behovene som små barn trenger for å føle seg trygge i hverdagen og få ivaretatt sine rettigheter. Det er viktig at barna får lov til å være barn, få tid til lek og at barn opplever at de mestrer barnehagehverdagen, og at hensynet til barnets beste jf. FNs barnekonvensjon artikkel 3 er rettesnor for alt arbeid som gjøres i barnehagen.

Barn trenger voksne som ser dem og som tilrettelegger for lek, vennskap, læring og utvikling. Redd Barna ønsker en barnehage som primært har fokus på lek, og ikke en barnehage som primært har fokus på å forberede barn til å starte på skolen. Tidlig barndom har en egenverdi i seg selv, som må beskyttes, og barn trenger en forutsigbar barnehagehverdag som er lagt opp på deres premisser og ikke de voksne sine premisser. Mange nok ansatte og kvaliteten på kompetansen hos de ansatte er avgjørende for kvaliteten på barnehagetilbudet. Barnehagen skal være et tilbud til alle barn med ulike forutsetninger og bakgrunner.

En forutsetning for at tiltakene om minimumskrav til grunnbemanning og økt pedagogtetthet i barnehagene skal komme på plass, er at barnehagene får økte midler fra stat og kommune til å kunne drive forsvarlig drift.

2. Minimumskrav til grunnbemanning

Redd Barna er svært positive til at departementet foreslår å innføre ett minimumskrav til grunnbemanning i barnehagen. I høringsnotatet foreslås det at forholdstallet mellom ansatte og barn bør være én ansatt per tre barn under tre år og én ansatt per seks barn over tre år.

Redd Barna foreslår at forholdstallet styrkes ytterligere, og at det skal være én ansatt per 2,5 barn under tre år og én ansatt per fem barn over tre år. Årsaken til at vi foreslår å styrke forholdstallet, er for å sikre at barna har nok voksne rundt seg til at barnehagen kan drive forsvarlig drift og for å gjøre barnehagehverdagen mindre sårbar med tanke på åpningstiden i forhold til de ansattes arbeidstid og turnus, deling av barnegrupper, møtetid og når personell er borte pga. sykdom. Barnehagene må ha nok personell så barnehagepersonell ikke risikerer å ha ansvar for flere barn per voksen i begynnelsen og slutten av hver dag.

Redd Barna er spesielt bekymret for barnehagekvaliteten når det kommer til de barna som er rammet av en eller annen form for omsorgssvikt. Vi mener barnehageansatte er i en særstilling når det gjelder å kunne observere og få informasjon om barnas omsorgs- og livssituasjon. Noe som er spesielt viktig tidlig og mot slutten av barnehagedagen når de ansatte er i dialog med foreldrene til barnet og ser samspillet mellom barna og deres foreldre og foresatte. Dette er en grunn til at ett minimumskrav til grunnbemanning må gjelde i hele barnehagens åpningstid.

Redd Barna støtter departementets forslag om at et barn regnes som tre år fra august det året de fyller tre år, så det hindrer barnehager i å regne barn som fyller tre år sent på året som treåringer tidlig i året.

Redd Barna anbefaler at regjeringen må jobbe for å lovfeste gruppestørrelsene i barnehagen, så barnegruppene ikke blir for store. Nå i uke 41 lanserte prosjektet «Med blikk for barn – kvalitet i barnehagen for barn under 3 år» med forskere fra Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA), UiS, UiT og NTNU alarmerende resultater om at barnehagekvaliteten for barn på 1-3 år i barnehager var altfor dårlig. Det femårige forskningsprosjektet avdekket blant annet at halvparten av de voksne ikke oppfyller krav til god kjerne-kvalitet med barna og at det fysiske miljøet til barnehager var altfor dårlig. Forskerne hadde observert barn på to år som hadde vært alene på ett rom uten at noen hadde sett til dem. Forskningen fra «Blikk for barn» viser også til at når barnehagelærere er til stede og når størrelsen på barnegruppene var færre enn 19 barn, økte kjerne-kvaliteten i barnehagen.¹

¹ Resultater fra «Med blikk for barn – kvalitet i barnehagen for barn under 3 år», 5-årig forskningsprosjekt fra Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA) i samarbeid med UiS, UiT og NTNU. <http://barnehage.no/forskning/2017/10/blikk-for-barn-fant-to-ar-gamle-barn-uten-tilsyn-i-opp-til-en-halv-time/>

Små barnegrupper gir større kvalitet for barna som går i barnehagen, så vi vil oppfordre til at man i barnehageloven også setter en maksimumsgrense for hvor mange barn som skal gå i små- og storebarnsavdelinger. **Redd Barna anbefaler er at småbarnsavdelinger maksimum skal ha 10 barn og storebarnsavdelinger maksimum skal ha 20 barn.**

Redd Barna stiller seg kritiske til om barnehager skal ha lov til å søke om dispensasjon fra kravet om grunnbemanning, fordi vi er redde for at det vil gå utover barnets beste. Derfor oppfordrer vi departementet til å fjerne dispensasjonsmuligheten. Hvis en dispensasjonsmulighet opprettholdes, oppfordrer vi departementet til å endre ordlyden til at kravet om dispensasjon må vurderes om bemanningen er *forsvarlig* nok til at personalet kan drive en *forsvarlig* pedagogisk virksomhet (i stedet for tilfredsstillende).

3. Skjerpet forskriftskrav til pedagogisk bemanning

Redd Barna er positive til at departementet ønsker å skjerpe kravet til pedagogisk bemanning i barnehager, ved at det skal være maksimalt sju barn under tre år eller 14 barn over tre år per pedagogisk leder. Redd Barna er positive til at kravene skjerpes, men vi vil oppfordre til ytterligere skjerpet forskriftskrav til pedagogisk bemanning for at kvaliteten i barnehager skal sikres og at barnets beste skal være førende for reglene som settes for pedagogisk bemanning. Flere voksne og flere pedagoger i barnehagen, skaper tryggere barn og gir større rom for at barna trives og får den omsorg de skal ha rett til, og høy, pedagogisk bemanning er også med på å forebygge mobbing i barnehagen.

Vi foreslår at departementet skjerper ytterligere kravet til pedagogisk bemanning i barnehagen, og **Redd Barna foreslår at det stilles krav til at barnehagene har en bemanning som tilsvarer minimum én pedagogisk leder per 5 barn under tre år og én pedagogisk leder per 10 barn over tre år.**

4. Plikt til å samarbeide om barnas overgang fra barnehage til skole og SFO

Redd Barna er positive til forslaget om at barnehage, skole og SFO skal ha plikt til å samarbeide for å sikre en trygg og god overgang for barna fra barnehage til skole/SFO. Overgangen for barn fra barnehage til SFO er sårbar ettersom barn ofte begynner på SFO to til tre uker før skolen begynner, fordi voksentettheten på SFO er uforsvarlig liten og fordi SFO ikke er en pedagogisk virksomhet. SFO er en viktig arena for barns utvikling, barns lek og for barns deltakelse i det sosiale fellesskapet og det er derfor helt nødvendig at det nå blir krav om et formelt samarbeid.

Vi støtter departementets forslag om at det lovfestes en gjensidig plikt for barnehage- og skoleeiere til å samarbeide om barnas overgang fra barnehage til skole/SFO i barnehageloven, opplæringsloven og friskoleloven, og at de sammen skal utarbeide en plan for overgang fra barnehage til skole/SFO. Overgangen til SFO er ekstra sårbar for barnevernsbarn og andre barn som av ulike grunner må flytte på tvers av kommunegrenser, noe som forsterker behovet for noen felles nasjonale retningslinjer. Redd Barna vil derfor anbefale departementet at dere utarbeider noen nasjonale kriterier for hva en slik plan om samarbeid mellom barnehage og skole/SFO skal inneholde, og at barnets beste jf. barnekonvensjonen artikkel 3 skal være førende for dette samarbeidet.

Redd Barnas hovedpoeng i høringssvaret

Redd Barna mener at barnets beste jf. Barnekonvensjonen artikkel 3 må bli førende for de nye endringene i barnehageloven. Videre anbefaler vi følgende:

- Ytterligere skjerping av minimumskravet til grunnbemanning i barnehager: én ansatt per 2,5 barn under tre år og én ansatt per fem barn over tre år.
- Ytterligere skjerping av minimumskrav til pedagogisk bemanning i forskrift om pedagogisk bemanning §1: én pedagogisk leder per 5 barn under tre år og én pedagogisk leder per 10 barn over tre år.
- Lovfesting av maksimumsgrense på antall barn i én avdeling: I barnehager bør småbarnsavdelinger ha maksimum 10 barn og storebarnsavdelinger maksimum ha 20 barn.
- Fastsetting av nasjonale kriterier for hva en plan om samarbeid mellom barnehage og skole/SFO skal inneholde.

Med vennlig hilsen
Redd Barna

Thale Skybak
Seksjonsleder Norgesprogrammet

Anne Elin Kleva
Skolerådgiver